

Angela Merkel (Hamburg, 1954) és la cap de govern d'Alemanya. En aquesta entrevista parla de les mesures que ha pres per fer front a la crisi econòmica, de l'estabilitat de la coalició de govern i de l'escàndol que ha originat una investigació sobre la policia secreta de l'antiga Alemanya de l'est.

Dins la crisi sense guió

Senyora Merkel, des que vàreu acceptar el càrrec de cancellera fa tres anys i mig, la vostra carrera ha estat extraordinària. No tan sols sou cap de govern, sinó que, amb les intervencions estatals, us heu convertit en l'executiva empresarial de tot Alemanya. Ho havíeu somiat mai, això?

—No tinc cap resposta per a jocs de paraules com aquest. La meua feina diària consisteix a superar la crisi mundial financera i a fer tant com pugui per assegurar que no es repeteixi. Els darrers mesos hem hagut de concentrar-nos en programes de rescat econòmic, més que no havíem imaginat mai. Independentment d'això, no és res de nou que un govern ajudi les empreses. El meu districte electoral, per exemple, és una zona de construcció naval. En aquest sector, ja fa dècades que les ajudes estatals hi tenen un paper important.

—Sembla que ho trobeu ben normal que l'estat ajudi les empreses l'una rere l'altra.

—He parlat de totes dues coses: l'existència de les garanties estatals i l'excepcionalitat d'una crisi mundial. El punt clau d'aquesta crisi era l'imminent col·lapse bancari que s'havia d'evitar. Ni jo ni molts altres no es podien imaginar que el govern hagués de salvar bancs de la nit al dia i amb molts diners, perquè si no el sistema financer s'hauria ensorrat totalment. Així i tot, no ens hem acovardit i hem reaccionat de manera adequada a allò que era inimaginable.

—No és res extraordinari que el govern federal sigui cridat a rescatar empreses com Opel, Arcandor o Schaffler?

—Com ja he dit, la mesura de la crisi mundial és totalment atípica, però a Alemanya de programes estatals de garanties financeres i de crèdits amb una taxa d'interès baixa n'hi ha des de fa dècades, i han resultat efectius. Per això penso que actualment correm el risc de barrejar qüestions diverses. Hem de fer una diferenciació acurada entre les empreses que són eficients però que es troben amb dificultats —perquè no reben crèdits dels bancs a causa de la crisi— i les empreses que no menen bé el negoci, independentment de la crisi. Per a rebre ajudes estatals, és indispensable tenir un model de negoci sostenible. Per tal de comprovar-ho, hi ha un comitè de garantia de deutes i un comitè directiu amb els experts necessaris. Per això no té sentit que qualsevol polític doni consells sobre com s'ha de tractar el cas d'Arcandor abans que el comitè prengui una posició.

—Abans els empresaris us venien a donar consells. Avui us vénen a demanar ajuda. Heu canviat l'opinió que teníeu sobre els empresaris alemanys?

—Una demanda també pot ser una forma d'aconsellar. En aquest cas, el consell és que els hem de donar garanties financeres. D'una altra banda, jo també dono consells a les empreses, de manera que hi ha un equilibri i això fa que l'assumpte tampoc no sigui tan

rellevant. A més, també vull recordar que la majoria dels empresaris i dels executius treballa efectivament i amb responsabilitat. Si no fos així, Alemanya tampoc no arribaria a l'alt nivell que ocupa a l'economia mundial.

—En general, l'SPD ho té més fàcil amb la crisi? L'instrumentari que es fa servir, des de l'estatització dels bancs fins a les garanties financeres, és menys problemàtic per als socialdemòcrates que per als demòcrata-cristians, pel que fa a limitació de poder estatal?

—La crisi és una situació extraordinària per a tothom i per a la qual no disposem de cap guió. A més, fins i tot l'SPD només pot gastar els diners que ha recaptat l'estat.

—Volíeu ser la cancellera que anivellés els pressupostos estatals a llarg termini. Ara heu de respondre a l'endeutament més gran de l'Alemanya postbèlica. Esteu satisfeta de vos mateixa en aquestes circumstàncies?

—Estic molt satisfeta de la manera com vam sanejar els pressupostos i vam reduir la desocupació abans de la crisi. I també estic molt satisfeta amb la determinació amb què el govern s'enfronta a la pitjor recessió global dels darrers vuitanta anys, gastant milers de milions per ajudar treballadors i empreses a superar la crisi. S'ha de fer això, encara que sigui difícil per a tothom. L'alternativa, és a dir, no reaccionar a la crisi de la manera com ho hem fet i protegir els pressupostos, no és assenyat. Tindria conseqüències pitjors i al final resultaria més cara.

—A vegades teniu malsons si penseu en allò que heretaran les generacions futures?

—Per sort, no tinc malsons en general. Sóc optimista. Aquesta legislatura ha demostrat que un govern pot assolir uns pressupostos equilibrats en temps normals. Durant tres anys, fins que no va sorgir la crisi financera mundial, vam progressar molt en la consolidació dels pressupostos i fins i tot vam aconseguir un pressupost global equilibrat, és a dir, comptant la federació, els estats, els governs locals i el sistema de la seguretat social. Un cop superada la crisi, haurem de reprendre aquest camí de consolidació, i el reprendrem.

—El deute és la pitjor herència de la crisi?

—Les dimensions reals dels danys només es podran avaluar en perspectiva quan hagi passat un temps. Per a les persones, i ho entenc perfectament, allò que compta és com protegim els seus llocs de feina. Penso que un dels motius d'aquesta davallada econòmica tan greu és que, a Alemanya, un nombre de persones creixent s'ha adonat que les reformes d'aquests darrers anys han estat importants i que han valgut la pena. Els ciutadans mai no han estat partidaris de l'Agenda 2010 [un conjunt controvertit de reformes introduït pel predecessor de Merkel, Gerhard Schröder] i les reformes de la meua legislatura, però han vist que la desocupació s'ha reduït de cinc milions a tres. Moltes persones tenen por que tot aquest esforç hagi estat debades ara que veuen com fets aliens, per exemple la fallida dels Lehman o el col·lapse dels mercats financers, amenacen d'ensorrar-ho tot. És la part més amarga de la crisi i farem tot allò que calgui i allò que sigui de responsabilitat per evitar-la.

—En vista d'aquesta pila de deutes, qui espereu que us cregui quan dieu que reduireu els impostos la legislatura pròxima?

—La pregunta va a parar al punt més important: com regenerar el creixement. L'SPD, per exemple, diu que totes les llars infantils han de ser gratuïtes. És un objectiu que segurament tothom aplaudirà, però encara no queda clar com pensen pagar-ho. Nosaltres no volem veure els contribuents del nostre país —des dels tècnics especialistes fins als treballadors autònoms— havent d'assumir un augment de la càrrega d'impostos, l'anomenada *progressió freda* [el fet de pujar de tram de la renda encara que el salari no hagi augmentat amb relació a la inflació]; dit d'una altra manera, fer-ho per la porta del darrere. Per a recuperar el creixement necessitem més motivació i un equilibri just entre salari i rendiment, i això també inclou la reducció d'impostos.

—Per què s'haurien de reduir els impostos quan sembla que l'estat és el que més necessita els diners?

—Perquè, com ja he dit, també es tracta de tenir perspectives de creixement. Si no, és ben clar que haurem de treballar de valent per a retornar el deute. La majoria de les despeses que fem a causa de la crisi financera són

“Un cop superada la crisi, haurem de concentrar-nos a reduir el deute estructural”

temporals i per un bon motiu. El programa d'infraestructura és de dos anys, les regulacions de feina parcial tenen un termini i les reduccions de l'impost de societats, també. Un cop hagi passat

la crisi haurem de concentrar-nos a reduir el deute estructural. Evitaré tot allò que provoqui sentiments d'enveja, que només serveixen per a cercar caps de turc i no per a resoldre problemes. Una compensació simbòlica, com la taxa dels rics que proposa l'SPD, no és cap instrument seriós.

—A la gran coalició amb l'SPD ho heu fet tot diferent de com ho preteníeu. Volíeu reduir els impostos sobre els contribuents, però els heu apujats. Volíeu reformes però heu diluït l'Agenda 2010.

—L'avaluació que faig de la nostra

“Tots els qui no veuen complerts els seus desigs acaben dient que no he tingut capacitat de lideratge”

actuació inclou més coses. Hem acordat l'edat de jubilació de 67 anys. Hem reduït els costos laborals no salarials del 42% al 40%. Hem anul·lat les regulacions de la jubilació anticipada i hem avançat en la lluita contra el mercat laboral il·legal. Aquestes coses, entre moltes més, són objectius que ens havíem fixat des del principi.

—És a dir, heu continuat el camí de reformes de l'anterior canceller, Gerhard Schröder?

—L'Agenda 2010 del govern de

Schröder només va ser possible perquè el Bundesrat, la cambra alta del parlament, llavors controlada pels demòcrata-cristians, la va aprovar. La gran coalició ha seguit el mateix camí des del 2005 amb reformes addicionals.

—Això vol dir que us veieu com a cancellera reformadora?

—Correcte. A més a més, també hem acordat el pressupost d'educació i recerca més alt dels darrers seixanta anys.

—Nosaltres tenim un altre punt de vista. Us heu fet enrere de les refor-

mes del govern de Schröder pel que fa als subsidis de desocupació i les pensions.

—Us ajudaré a fer memòria. Ha estat aquest govern, que ha decidit la política més valenta sobre pensions, tot apujant l'edat de jubilació fins a 67 anys. Aquesta decisió és una reacció als canvis demogràfics.

—En realitat heu fet un regal als jubilats a costa dels més joves.

—No, perquè la fórmula que s'empra per a calcular les pensions continua en

vigència. Tampoc no pensem acceptar la proposta de l'SPD de restablir la jubilació anticipada en alguns àmbits.

—**Heu fet ús de la vostra competència com a cancellera per a promulgar directives?**

—Sí, constantment. Però sempre de manera diferent; a vegades per a prendre una decisió i a vegades per a fer convergir posicions diferents.

—**Quin és, doncs, el motiu pel qual sou acusada de ser una líder poc efectiva?**

—Tots els qui no veuen complerts els seus desigs acaben dient que no he tingut capacitat de lideratge. Segons la aquesta lògica, si hagués pres el lideratge, ho hauria fet al seu gust. Però, malauradament, això no sempre és possible.

—**Considereu lleial el vice-canceller Frank-Walter Steinmeier?**

—Sí, i fins ara Alemanya no ha patit a causa de la nostra diferència d'interessos per a les properes eleccions.

—**Però el senyor Steinmeier deixa anar indirectes i us acusa de no tenir capacitat de lideratge.**

—Ho pot fer si vol, però no té res a veure amb el fet que prenguem decisions correctes. Si no, demaneu-ho a ell mateix i escriviu-ne un article.

—**El vostre partit de coalició pre-dilecte, el Partit Democràtic Lliure, proper al món empresarial, també pensa que sou una líder feble. Guido Westerwelle, el cap del partit, us va dir: "No teniu cap pla A ni cap pla B. Us entrebanqueu amb un problema darrere l'altre i realment no teniu cap estratègia." Realment voleu treballar els quatre anys vinents amb aquest senyor?**

—Sí, i amb molt de gust, perquè una coalició entre els demòcrata-cristians i l'FDP pot fer avançar encara més el nostre país.

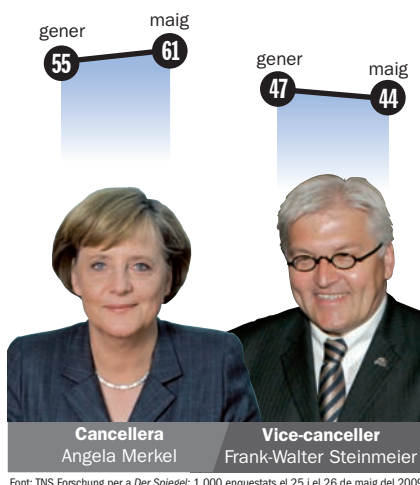
—**Penseu que l'FDP pot ajudar Alemanya a sortir abans de la crisi?**

—El balanç de la gran coalició, tant fins a l'arribada de la crisi com durant la superació de la crisi, és lloable. La coalició ha fet bona feina. Però pel que fa a creixement econòmic i creació de llocs de feina, una coalició amb l'FDP seria millor.

—**Però llavors hauríeu de témer una oposició en massa contra la vostra política. L'SPD es desplaçaria**

Merkel amb avantatge

A la pregunta: "Quin grau de satisfacció teniu de l'actuació política de ...?", varen respondre "molt satisfet" o "satisfet" el següent percentatge d'entrevistats:

Font: TNS Forschung per a Der Spiegel; 1.000 enquestats el 25 i el 26 de maig del 2009

molt més cap a l'esquerra i mobilitzaria la gent del carrer.

—Si aquest fos realment el cas, no m'alarmaria. A part, no seria de profit per a l'SPD, i ho saben. Per això encara volen formar part del govern.

—**La vostra feina podria resultar molt més difícil.**

—Cada govern té els seus reptes. Això no m'espanta. Si fos així, hauria d'estar eternament a favor d'una gran coalició.

—**Podríeu imaginar Guido Westerwelle com a ministre d'Afers Estrangers?**

—Guido Westerwelle no consentiria que em fiqués en les decisions sobre els càrrecs del seu partit. Cada partit d'una coalició pren les pròpies decisions de personal. A mi no m'agradaria que la gent digués: Merkel ja col·loca els càrrecs de l'FDP. Tothom qui vulgui formar coalició de govern amb l'FDP, com és el nostre cas, ha de ser capaç d'imaginar les persones clau del partit com a ministres. Jo, evidentment, sí que puc.

—**També ens agradaria de parlar de la descoberta recent que ha escandalitzat tants alemanys de l'oest. Karl-Heinz Kurras, el policia que va disparar i matar l'estudiant Benno Ohnesorg durant les protestes del març del 1967, treballava per als serveis secrets de l'Alemanya oriental, l'Stasi, i era membre del partit**

comunista oriental, el SED. Què vau pensar quan vau assabentar-vos de la notícia?

—Que l'Stasi segurament tenia més influència en els processos polítics de l'antiga Alemanya occidental que no ens imaginàvem fins ara. Però alguns han estat massa ràpids i han oblidat que, per exemple, antics terroristes també van trobar un refugi a l'RDA. Dit d'una altra manera, el cas Kurras torna a manifestar que l'Alemanya oriental s'esforçava a inestabilitzar l'Alemanya occidental. Si no, no hauria nomenat agent un home com aquest.

—**Penseu que és correcta la proposta de retallar la pensió de Kurras?**

—Això és una decisió que ha de prendre el govern de l'estat federat de Berlín d'acord amb les lleis que regulen la feina dels funcionaris. Aquestes regulacions també s'han aplicat a ex-ciudadans de l'Alemanya de l'est. Per què hauria de ser diferent per a algú de l'oest que treballava per a l'Stasi? És més que just.

—**L'Stasi també va adreçar-se a vos. A vegades us preocupa que encara hi pugui haver alguna causa amagada als arxius?**

—No. Al cap i a la fi sé què he fet a la vida. D'una altra banda, el cas de la mort de Benno Ohnesorg demostra que encara hi ha informació nova que es descobreix vint anys després de la caiguda del mur. I això de segur que continuarà.

—**Penseu que s'haurien d'investigar tots els membres del Bundestag, la cambra baixa del parlament, en relació amb l'Stasi?**

—És una qüestió que haurà de decidir el Bundestag. Fa tres anys que la cambra va tractar d'aquesta qüestió i va decidir que no. Els membres del Bundestag de l'antiga RDA ja han estat investigats dos cops com a mínim. I el meu grup parlamentari, la CDU/CSU, ha iniciat una investigació de tots els nostres membres.

—**És veritat que l'Stasi també es dirigí al vostre pare?**

—Malauradament, era prou comú que l'Stasi fes preguntes. La qüestió és com es responia.

*Mathias Müller von Blumencron,
Dirk Kurbjuweit i Ralf Neukirch*

Traducció de M. Mercè Ardiaca